

CHUYÊN ĐỀ
ĐƯỜNG TRÒN

A. TÓM TẮT LÝ THUYẾT.

1. Phương trình đường tròn.

- Phương trình đường tròn (C) tâm $I(a; b)$, bán kính R là $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$

Dạng khai triển của (C) là $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ với $c = a^2 + b^2 - R^2$

- Phương trình $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ với điều kiện $a^2 + b^2 - c > 0$, là phương trình đường tròn tâm $I(a; b)$ bán kính $R = \sqrt{a^2 + b^2 - c}$

2. Phương trình tiếp tuyến :

Cho đường tròn (C) : $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$

- Tiếp tuyến Δ của (C) tại điểm $M(x_0; y_0)$ là đường thẳng đi qua M và vuông góc với IM nên phương trình : $\Delta : (x_0 - a)(x - a) + (y_0 - b)(y - b) = R^2$
- $\Delta : ax + by + c = 0$ là tiếp tuyến của (C) $\Leftrightarrow d(I, \Delta) = R$
- Đường tròn (C) : $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$ có hai tiếp tuyến cùng phương với Oy là $x = a \pm R$. Ngoài hai tiếp tuyến này các tiếp tuyến còn lại đều có dạng : $y = kx + m$

Câu 1: Đường tròn tâm $I(a; b)$ và bán kính R có dạng:

- A. $(x + a)^2 + (y + b)^2 = R^2$.   B. $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$.
C. $(x - a)^2 + (y + b)^2 = R^2$.   D. $(x + a)^2 + (y - b)^2 = R^2$.

Lời giải

Chọn B.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 2: Đường tròn tâm $I(a; b)$ và bán kính R có phương trình $(x - a)^2 + (y - b)^2 = R^2$ được viết lại thành $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$. Khi đó biểu thức nào sau đây đúng?

- A. $c = a^2 + b^2 - R^2$.   B. $c = a^2 - b^2 - R^2$.   C. $c = -a^2 + b^2 - R^2$.   D. $c = R^2 - a^2 - b^2$.

Lời giải

Chọn A.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 3: Điều kiện để (C) : $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ là một đường tròn là

- A. $a^2 + b^2 - c^2 > 0$.   B. $a^2 + b^2 - c^2 \geq 0$.   C. $a^2 + b^2 - c > 0$.   D. $a^2 + b^2 - c \geq 0$.

Lời giải

Chọn C.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 4: Cho đường tròn có phương trình (C) : $x^2 + y^2 + 2ax + 2by + c = 0$. Khẳng định nào sau đây là sai?

- A. Đường tròn có tâm là $I(a; b)$.
B. Đường tròn có bán kính là $R = \sqrt{a^2 + b^2 - c}$.
C. $a^2 + b^2 - c > 0$.
C. Tâm của đường tròn là $I(-a; -b)$.

Lời giải

Chọn A.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 5: Cho đường thẳng Δ tiếp xúc với đường tròn (C) có tâm I , bán kính R tại điểm M , khẳng định nào sau đây sai?

A. $d_{(I;\Delta)} = R$.

B. $d_{(I;\Delta)} - IM = 0$.

C. $\frac{d_{(I;\Delta)}}{R} = 1$.

D. IM không vuông góc với Δ .

Lời giải

Chọn D.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 6: Cho điểm $M(x_0; y_0)$ thuộc đường tròn (C) tâm $I(a; b)$. Phương trình tiếp tuyến Δ của đường tròn (C) tại điểm M là

A. $(x_0 - a)(x + x_0) + (y_0 - b)(y + y_0) = 0$.

B. $(x_0 + a)(x - x_0) + (y_0 + b)(y - y_0) = 0$.

C. $(x_0 - a)(x - x_0) + (y_0 - b)(y - y_0) = 0$.

D. $(x_0 + a)(x + x_0) + (y_0 + b)(y + y_0) = 0$.

Lời giải

Chọn C.

Xem lại kiến thức sách giáo khoa.

Câu 7: Đường tròn $x^2 + y^2 - 10x - 11 = 0$ có bán kính bằng bao nhiêu?

A. 6.

B. 2.

C. 36.

D. $\sqrt{6}$.

Lời giải

Chọn A.

Ta có $x^2 + y^2 - 10x - 11 = 0 \Leftrightarrow (x - 5)^2 + y^2 = 6^2$

Vậy bán kính đường tròn $R = 6$.

Câu 8: Một đường tròn có tâm $I(3; -2)$ tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: x - 5y + 1 = 0$. Hỏi bán kính đường tròn bằng bao nhiêu?

A. 6.

B. $\sqrt{26}$.

C. $\frac{14}{\sqrt{26}}$.

D. $\frac{7}{13}$.

Lời giải

Chọn C.

Do đường tròn tiếp xúc với đường thẳng Δ nên $R = d(I, \Delta) = \frac{|3 - 5 \cdot (-2) + 1|}{\sqrt{1^2 + (-5)^2}} = \frac{14}{\sqrt{26}}$.

Câu 9: Một đường tròn có tâm là điểm $O(0; 0)$ và tiếp xúc với đường thẳng $\Delta: x + y - 4\sqrt{2} = 0$. Hỏi bán kính đường tròn đó bằng bao nhiêu?

A. $\sqrt{2}$

B. 1

C. 4

D. $4\sqrt{2}$

Lời giải

Chọn C.

Do đường tròn tiếp xúc với đường thẳng Δ nên $R = d(O, \Delta) = \frac{|0 + 0 - 4\sqrt{2}|}{\sqrt{1^2 + 1^2}} = 4$.

Câu 10: Đường tròn $x^2 + y^2 - 5y = 0$ có bán kính bằng bao nhiêu?

A. $\sqrt{5}$

B. 25.

C. $\frac{5}{2}$

D. $\frac{25}{2}$.

Lời giải

Chọn C.

$$x^2 + y^2 - 5y = 0 \Leftrightarrow \left(x - \frac{5}{2}\right)^2 + y^2 = \frac{25}{4} \text{ có bán kính } R = \frac{5}{2}.$$

Câu 11: Phương trình nào sau đây là phương trình đường tròn?

- A. $x^2 + y^2 - 2x - 8y + 20 = 0$.   B. $4x^2 + y^2 - 10x - 6y - 2 = 0$.
 C. $x^2 + y^2 - 4x + 6y - 12 = 0$.   D. $x^2 + 2y^2 - 4x - 8y + 1 = 0$.

Lời giải

Chọn C.

Ta có $x^2 + y^2 - 4x + 6y - 12 = 0 \Leftrightarrow (x - 2)^2 + (y + 3)^2 = 25$.

Chú ý: Phương trình $x^2 + y^2 - 2ax - 2by + c = 0$ là phương trình của 1 đường tròn khi và chỉ khi $a^2 + b^2 - c > 0$.

Câu 12: Tìm tọa độ tâm đường tròn đi qua 3 điểm $A(0;4), B(2;4), C(4;0)$.

- A. $(0;0)$.   B. $(1;0)$.   C. $(3;2)$.   D. $(1;1)$.

Lời giải

Chọn D.

Gọi $I(a;b)$ để I là tâm đường tròn đi qua ba điểm $A(0;4), B(2;4), C(4;0)$ thì

$$\begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a^2 + (4-b)^2 = (2-a)^2 + (4-b)^2 \\ a^2 + (4-b)^2 = (4-a)^2 + b^2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = 1 \\ b = 1 \end{cases}$$

Vậy tâm $I(1;1)$

Câu 13: Tìm bán kính đường tròn đi qua 3 điểm $A(0;4), B(3;4), C(3;0)$.

- A. 5.   B. 3.   C. $\frac{\sqrt{10}}{2}$.   D. $\frac{5}{2}$.

Lời giải

Chọn D.

Gọi $I(a;b)$ để I là tâm đường tròn đi qua ba điểm $A(0;4), B(3;4), C(3;0)$ thì

$$IA = IB = IC = R \Leftrightarrow \begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a^2 + (4-b)^2 = (3-a)^2 + (4-b)^2 \\ a^2 + (4-b)^2 = (3-a)^2 + b^2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = \frac{3}{2} \\ b = 2 \end{cases}$$

Vậy tâm $I(1.5;2)$, bán kính $R = IA = \sqrt{\left(\frac{3}{2}\right)^2 + (4-2)^2} = \frac{5}{2}$

Câu 14: Phương trình nào sau đây **không phải** là phương trình đường tròn ?

- A. $x^2 + y^2 - x + y + 4 = 0$ B. $x^2 + y^2 - y = 0$
 C. $x^2 + y^2 - 2 = 0$.   D. $x^2 + y^2 - 100y + 1 = 0$.

Lời giải

Chọn A.

Ta có $x^2 + y^2 - x + y + 4 = 0 \Leftrightarrow \left(x - \frac{1}{2}\right)^2 + \left(y + \frac{1}{2}\right)^2 = -\frac{7}{2} < 0$.

Câu 15: Tìm tọa độ tâm đường tròn đi qua 3 điểm $A(0;5), B(3;4), C(-4;3)$.

- A. $(-6;-2)$.   B. $(-1;-1)$.   C. $(3;1)$.   D. $(0;0)$.

Lời giải

Chọn D.

Gọi $I(a;b)$

Do I là tâm đường tròn đi qua ba điểm $A(0;5), B(3;4), C(-4;3)$ nên

$$\begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a^2 + (5-b)^2 = (3-a)^2 + (4-b)^2 \\ a^2 + (5-b)^2 = (-4-a)^2 + (3-b)^2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3a + b = 0 \\ -2a + b = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = 0 \\ b = 0 \end{cases}$$

Vậy tâm $I(0;0)$.

Câu 16: Đường tròn $x^2 + y^2 + 4y = 0$ không tiếp xúc đường thẳng nào trong các đường thẳng dưới đây?

- A. $x - 2 = 0$.   B. $x + y - 3 = 0$.   C. $x + 2 = 0$.   D. Trục hoành.

Lời giải

Chọn B.

Ta có đường tròn tâm $I(0;-2)$ bán kính $R = 2$

Để thấy đường tròn tiếp xúc với ba đường thẳng $x = 2; x = -2; Ox$

Vậy đáp án là **B**.

Câu 17: Đường tròn $x^2 + y^2 - 1 = 0$ tiếp xúc đường thẳng nào trong các đường thẳng dưới đây?

- A. $x + y = 0$.   B. $3x + 4y - 1 = 0$.   C. $3x - 4y + 5 = 0$.   D. $x + y - 1 = 0$.

Lời giải

Chọn D.

Đường tròn tâm $I(0;0)$, bán kính $R = 1$

Khoảng cách từ tâm đến các đường thẳng ở các đáp án là

$$d_A = 0; d_B = \frac{1}{3} < R; d_C = \frac{5}{3} > R; d_D = 1 = R$$

Vậy đáp án D là đường thẳng tiếp xúc với mặt cầu trên.

Câu 18: Tìm bán kính đường tròn đi qua 3 điểm $A(0;0), B(0;6), C(8;0)$.

- A. 6.   B. 5.   C. 10.   D. $\sqrt{5}$.

Lời giải

Chọn B.

Gọi $I(a;b)$ để I là tâm đường tròn đi qua ba điểm $A(0;0), B(0;6), C(8;0)$ thì

$$IA = IB = IC = R \Leftrightarrow \begin{cases} IA = IB \\ IA = IC \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a^2 + b^2 = a^2 + (6-b)^2 \\ a^2 + b^2 = (8-a)^2 + b^2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = 4 \\ b = 3 \end{cases}$$

Vậy tâm $I(4;3)$, bán kính $R = IA = \sqrt{4^2 + 3^2} = 5$.

Câu 19: Tìm giao điểm 2 đường tròn $(C_1): x^2 + y^2 - 4 = 0$ và $(C_2): x^2 + y^2 - 4x - 4y + 4 = 0$

- A. $(\sqrt{2}; \sqrt{2})$ và $(\sqrt{2}; -\sqrt{2})$.   B. $(0; 2)$ và $(0; -2)$.
C. $(2; 0)$ và $(0; 2)$.   D. $(2; 0)$ và $(-2; 0)$.

Lời giải

Chọn C.

Tọa độ giao điểm của hai đường tròn là nghiệm hệ phương trình

$$\begin{cases} x^2 + y^2 - 4 = x^2 + y^2 - 4x - 4y + 4 \\ x^2 + y^2 - 4 = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 2 - y \\ ((2 - y)^2 + y^2 - 4 = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 2 \\ y = 0 \\ x = 0 \\ y = 2 \end{cases}$$

Câu 20: Đường tròn $x^2 + y^2 - 2x + 10y + 1 = 0$ đi qua điểm nào trong các điểm dưới đây ?

- A. (2;1)   B. (3;-2)   C. (-1;3)   D. (4;-1)

Lời giải

Chọn D.

Thay lần lượt vào phương trình ta thấy tọa độ điểm ở đáp án D thỏa mãn.

Câu 21: Một đường tròn có tâm $I(1;3)$ tiếp xúc với đường thẳng $\Delta : 3x + 4y = 0$. Hỏi bán kính đường tròn bằng bao nhiêu ?

- A. $\frac{3}{5}$ B. 1   C. 3   D. 15.

Lời giải

Chọn C.

$$R = d(I, \Delta) = \frac{15}{5} = 3.$$

Câu 22: Đường tròn (C): $(x-2)^2 + (y-1)^2 = 25$ không cắt đường thẳng nào trong các đường thẳng sau đây?

- A. Đường thẳng đi qua điểm (2;6) và điểm (45;50).
 B. Đường thẳng có phương trình $y - 4 = 0$.
 C. Đường thẳng đi qua điểm (3;-2) và điểm (19;33).
 D. Đường thẳng có phương trình $x - 8 = 0$.

Lời giải

Chọn D.

Tâm và bán kính đường tròn là $I(2;1); R = 5$

Ta có đường thẳng đi qua hai điểm (2;6) và (45;50) là: $\frac{x-2}{43} = \frac{y-6}{44} \Leftrightarrow 44x - 43y + 170 = 0$

Đường thẳng đi qua hai điểm (3;-2) và (19;33) là: $\frac{x-3}{16} = \frac{y+2}{35} \Leftrightarrow 35x - 16y - 73 = 0$

Khoảng cách từ tâm đến các đường thẳng là

$$d_A = \frac{215}{\sqrt{3785}} < R; d_B = 3 < R; d_C = \frac{19}{\sqrt{1481}} < R; d_D = 6 > R$$

Vậy đáp án là D.

Câu 23: Đường tròn nào dưới đây đi qua 3 điểm $A(2;0), B(0;6), O(0;0)$?

- A. $x^2 + y^2 - 3y - 8 = 0$.   B. $x^2 + y^2 - 2x - 6y + 1 = 0$.
 C. $x^2 + y^2 - 2x + 3y = 0$.   D. $x^2 + y^2 - 2x - 6y = 0$.

Lời giải